

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS
DE
RHEUMATISMO
ACUTO;

QUAM,
ANNUENTE SUMMO NUMINE,
Auctoritate Dignissimi Vice-Cancellarii,
GULIELMI LEECHMAN, S.S.T.P.P.

ET
COLLEGII GLASGUENSIS PRAEFECTI;
NEC NON
Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,
Et Nobilissimae FACULTATIS MEDICAE Decreto;
PRO GRADU DOCTORATUS,
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS,
RITE AC LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit
GULIELMUS ROBERTS, A. M. *Carolin. Merid.*

AD DIEM VII AUGUSTI, HORA XI,

LOCO SOLITO.

GLASGUAE.

IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI,
M.DCC.LXXI.

or

Dr. ~~Alonso~~

From his much Obliged,
most Obed.^t

& Devoted Humble Servt

Wm Robert^s

VIRO PRAECLARO

THOMAE YOUNG, M. D.

ARTIS OBSTETRICIS IN ACADEMIA EDIN. PROF.

OB MULTA QUAE IN SE BENEFICIA CONTULIT,

VERAMQUE EAM QUA SE DIGNATUS EST

AMICITIAM;

ITEM,

VIRO HONORATO

GABRIELI MANIGAULT, ARMIGERO,

CONSILII REGII IN CAROLINA MERIDIONALI

SOCIO;

NEC NON,

JOANNI MURRAY, M. D.

LITIIUM COMMUNIIUM CAROLIPOLI JUDICIUM UNI,

ILLI, OB HUMANUM QUEM IN SE SEMPER

OSTENDIT ANIMUM,

HUIC, OBEUNDEM, ET QUAM CUM FIDE PRAESTITIT

CURAM PRAECEPTORIAM;

POSTREMO,

PATRI SUO PLURIMUM SEMPER COLENDO,

BENJAMINI ROBERTS,

HANC DISPUTATIONEM MEDICAM,

PRIMUM IN MEDICA ARTE SUUM OPUS,

D. D. C. Q.

A U C T O R.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

RHEUMATISMO

ACUTO.

E TRIBUS morborum generibus, febrilibus, in inflammatione positis, et exanthematicis, egregius praeceptor noster in academia Edinburgena CULLENUS tres unius classis ordines, nuper constituit; priores Febres, alteros Phlegmasias, posteriores Exanthemata nominavit. Idem Febres porro in intermittentes (sub quibus et remittentes comprehendendas judicat) et continuas deduxit. Eque Nosologia sua continentes, quia nullam, continente impetu ab initio ad finem, febrem procedere, nullam sine accessionibus et remissionibus eodem tenore decurrere observavit, penitus rejecit. Rursus intermittentes in tria genera, tertianam, quartanam, et quotidianam; continuas in totidem, synocham, typhum, et sy-

nochum, divisit. Quibus omnibus generibus, languorem incipientibus praecedere, lassitudinem et alia debilitatis signa cum pyrexia sine morbo locali primario sequi, definivit. Secundi ordinis genera tripartito, in phlegmasias summi corporis, sub quibus phlegmone et ophthalmia sunt; in phlegmasias viscerum, aut interiorum partium, ad quas phrenitis, cynanche, peripneumonia, pleuritis, carditis, peritonitis, gastritis, enteritis, hepatitis, splenitis, nephritis, cystitis et hysteritis pertinent; postremo in artuum phlegmasias, rheumatismum et arthritida, sepevit. Atque his generibus haec signa propria, scilicet, "phlegmonem vel partis dolorem, simul laesam partis internae actionem, sanguinemque, ubi post missionem concreverit, quasi coriaceum et album," communi definitione notavit. E tertio vero, nempe exanthematum ordine, decem genera, erysipelas, pestem, variolam, varicellam, rubeolam, miliariam, scarlatinam, urticariam, pemphigum et aphtham posuit. Ad quorum generum definitionem "post febrem, phlegmasiam, et plerumque phlegmones plures exiguas per cutem dispersas pertinere demonstravit.

His ordinibus et duobus aliis, hemorrhagiarum et profluviorum, in unam classem morborum redactis, pyrexiarum nomen adjecit; scilicet quia “post horrorem, percussus arteriarum frequentes, calor acutus et artuum debilitas,” five febricitatio omnibus subest.

Phlegmasiae autem, quarum de uno genere, rheumatismo acuto, agendum constitui, dum pyrexiarum characterem communem servant, hinc a febribus per “phlegmonem et partis dolorem,” illinc ab exanthematicis, quod in his phlegmasia “non nisi post febrem demum adparet,” per quam utili ad usum discriminae segregantur.

De quibus universis, priusquam ad nostrum argumentum descendam, communiter quaedam exponenda censeo; tum quia plurima rheumatismo cum nonnullis phlegmasiarum generibus, multa cum omnibus communia sunt; et crudi artificis est atque a bono ordine alienum, ea quae ad plura pertinent, quasi ad unum pertinerent, seorsim tractare, nec a propriis communia discernere; tum quia communem sic doctrinam com-

plexus, et comparatione cum affinis morbis facta, proprium in clariore monumento videor positurus. Ergo, ut

SIGNA INFLAMMATIONIS COMMUNIA

Attingam, omnibus generibus communia sunt ea, quae in definitione tam ordinis quam classis supra comprehensa sunt, horror, frequentes artuum pulsus, calor auctus, artuum debilitas, quae uti dictum est ad febres quoque pertinent; item tensio, rubor et calor, quae in phlegmasiis intra conspectum posita cernuntur, in aliis oculos nisi corpore aut cadavere aperto fugientia reconduntur, nunquam tamen non per certam satis rationis similitudinem omnique experimentorum fide comprobata, subesse existimanda; denique dolor, qui in omni inflammatione, nisi a delirantibus et mente excussis, non sentiri non potest. Atque ea signa sunt unde proximae mox causae rationem repetemus.

Porro alia sunt, quae si non perpetuo in omnibus generibus deprehenduntur, id fit partim, quia nonnullarum inflammationum paulo diversa na-

tura esse videtur, partim, quia partis laborantis fabrica et actiones diversae sunt; partim denique, quod, licet revera subsint, integro corpore, non in conspectum veniunt. Quorum in numero tumor est. Qui si in plerisque generibus intus fitis parum percipitur, tamen et inciso corpore, in omnibus fere, et in nonnullis, ut splenitide, cystitide et hysteritide, illo etiam integro, haud difficilis exploratu est. Idem a phlegmone nisi ea erysipelatodis naturae est, non alienus ab ophthalmia, rheumatismo et arthritide; ideo, magis reperitur, quia, ut postea dicetur, harum inflammationum natura a communioribus aliquanto discrepat.

Porro alia signa suboriuntur, prout haec vel illae actiones partium vitiantur. Itaque, cerebro laborante, pervigilatur, et deliratur ut in phrenitide; origine aut sede sensuum correptis, lux ut in ophthalmia haec et sonus, ut in phrenitide quoque offendunt; aegre in cynanche devoratur; quicquid assumptum sit, in gastritide rejicitur; decumbitur moleste, in latus laborans in pleuritide; in integrum in hepatitide; in peritonitide cum dolore statur, crus in nephritide stupefcit;

fedente malo in pulmonibus aut in partibus quarum actione ad spirandum opus est, quasve spiritus contra adficit, hic protinus fit difficilis, id quod in peripneumonia, cynanche, hepatitide, carditide usu venit; idem in pleuritide tractus dolori est. Neque peripneumoniae cum pleuritide, hepatitide et carditide non etiam tussis communis est; quae utique, nisi in peripneumonia aut protracta jam pleuritide, ubi plerumque humida, saepe cruenta est, in reliquis saltem generibus et initio pleuritidis, sputo omni caret.

Etiam in peripneumonia et gastritide consueta est anxietas, quae in carditide ad palpitationem et syncopen adfurgit, sanguine scilicet per morbum in horum viscerum vasa congesto. Quin etiam, uti dictum est, vomitus non solum, irritante alimento aut rebus assumptis, in gastritide cietur, verum etiam ob vicinitatem noxae opportunam in enteritide et hepatitide commovetur. In gastritide et hepatitide singultus a vicino septo transverso oritur. Neque ob similes causas non etiam excretiones laborant, nam in enteritide alvus, ob rejectum vomitu quicquid eo descendit, cum aut ni-

hil fit quod reddat, aut intestina occludantur, durescere persistit. Eadem frustra ad agendum, stimulo vesicae inflammatae in vicinum rectum facile transeunte, in cystitide sollicitatur.

Quin et irritatio renum per ureteres continuata et cum vesicae collo communicata, crebrum urinae exitum in nephritide ut et cystitide praestat; vel in hac per tumorem vesicae collum obfidentem urina alias supprimitur. In illa testes ejusdem lateris retro retrahitur. Neque in variis generibus dolor non etiam variat, in peripneumonia obtusus; pungens in pleuritide; saepe pungens, saepius obtusus in hepatide: corpore erecto augescens in peritonitide; in enteritide pungens, tendens, circa umbilicum torquens; in nostro genere rheumatismo, circa articulos vehemens et ita situs, ut musculorum tractum sequatur; in arthritide eidem articulo magis adhaerens, et vario sensu intolerabilis.

Postremo percussus arteriarum in diversarum partium inflammationibus diversi reperiuntur; in peripneumonia aliquando molles; in carditide in-

aequales, et ex toto, ut in syncope fieri dictum est, subinde quiescentes; in gastritide et enteritide et nonnunquam in cynanche cito in tenues euntes; in reliquis plerisque generibus valide vibrantes, in omnibus a sede inflammationis versus cor tensione et frequentia crescentes.

Sic communibus inflammationis signis, quaeque inde alia in aliis ejus generibus nascantur, expositis, ad proximam causam adgrediendam videtur.

CAUSA PROXIMA INFLAMMATIONIS.

RUBOR et CALOR sanguinem citatum et in partem congestum ostendunt. Cumque in parte saepe sola, semper primum, sanguis citetur, ea res talem in parte sanguinis impetum ab aucto arteriolarum motu pendere argumento est, et musculosam arteriarum facultatem confirmat. Praeterea sanguinem propriis vasis effusum et receptum alienis, rubedinem inflammationis dare, claris argumentis et experimentis fide dignis illustris Hallerus refutavit. Inquirendum deinceps, quae ad-

aucti motus seu contractionis arteriolarum causae subsint.

Causae adaucti arteriolarum motus sunt duo irritamentorum genera. 1mo. Recta vi arteriolas afficientia, qualia acria multa sunt illis protinus admota.

2do. Effectu in easdem agentia, quae utraque quo illustrior sermo sit, paulo fusius exponam.

Recta irritamenta posse, et aliquando revera facere inflammationem, haud eo inficias, id quod pleraque phlegmasiarum genera haud obscure docent. Sed haec minime totam inflammationis originem explent.

Quod autem ad ea attinet quae effectu irritantia inflammationem fuscitent; inter omnes convenit, sanguinem, in partem ruentem et incommoda copia eam distendentem, esse praecipuum genus, quod irritamenti inflammationem creat.

Neque ambiguum est, quin haec distentio rur-

fus in duabus causis consistat, primum in ampliore sanguinis copia quam vasa transmittere confuerint, deinde in ipsis vasis justae copiae transitui obstantibus.

Quam posteriorem causam, cum alii in alteram e duabus aliis, nempe obstructionem, deinde imminutam vasorum diametron porro resolverint; nos argumenta quae alterutram sive probent opinionem sive refellant, paucis contemplemur.

Obstructionem vasorum, seu intus impediens suo motui sanguinem, Bellinius primus auctor, eumque Boerhaavius cum tota fere schola secutus, argumentis tum temporis non speciosis solum, sed et verisimilibus defenderunt. Quorum argumentorum, nam longum et nunc parum necessarium foret omnia denumerare, haec sententia est, scilicet, "impeditis aut occlusis aliis vasculis, sanguinem in aliis primum quae vicinis, velocius perfluere, ac totum deinde tanto celerius, quanto major impediens causa fuerit, ad cor remeare, et sic accendere febrem."

Quam opinionem Hallerus, a suo præceptore dissentiens, his rationibus oppugnat. Et primum, “ Si, inquit, sanguis in minoribus vasculis revera transitu prohiberetur, cum tot locis,” (et multos fane ipse deprehendit) “ pervius inter se usus vasorum sive anastomoses detur, is retro in majora sublabens per ea viam inveniret.” Quod argumentum eo minus valet, quod experimenta quibus nititur, in fanis aut frigidi sanguinis animalibus capta sunt, quarum vasa pariter ab inflammatione aliena hujus rationem parum ad votum illustrent.

Secundo. Eidem obstructionis opinioni idem porro obviam iens, “ Vasa, ait, quae adeo dilatabilia sunt, ut sanguinem sine impedimento transfundant, minime videntur per validam causam dilatata non potius hunc exitum permittere, quam ut in minora etiam et aliena vascula eum protrudere posse credantur.”

Quod argumentum certa experimenti fide subnixum suo pondere non carere debet.

Tertio. Quod data obstructione, tamen in omnibus partibus vicinis sanguinem non celerius sed tardius fluere dicit; id dictum, quo ille caput controversiae subruit, omnes leges hydraulicae confirmant.

Postremum argumentum ex rationis similitudine tractum non etiam rem non illustrat. Si enim magna vasa quae in aneurismatis remedium circumligata, ideo ex toto obstruuntur, nihil inflammationis patiuntur, cur minora, immo minima, minus etiam, ut verisimile est, impedita, illam pati et e causa minore majorem effectum edere, videantur.

Quod si ad opinionem Hallerianam levandam, Van Swietenius aorta descendente prope cor ligata, sanguinis plus caput petere, et ob difficilem transitum et sanguinis abundantiam ecchymosin sequi viderit, idque pro obstructionis opinione facere existimaverit, id minime pro claro experimento habendum videtur. Quid enim tam mirum est, si tantum sanguinis, quantum ad longe maximam corporis partem deferri deberet, ad ex-

iguam, et subito, et vi naturae illata, ascendere coactum, insolitam speciem exhiberet; praesertim cum cor, sanguinem per ligatam aortam propellere nequiens, ideo in frequentiores contractiones necessario rapiatur. Sic igitur solo, quod contra nostram opinionem objici potuit, argumento labefactato, et obstructionis doctrina refutata, in duas prius memoratas causas, scilicet, sanguinis abundantiam et in minutam vaforum diametron seu horum spasmus, inflammationis origo redit. Quod quidem non solum rheumatismus noster sed et angina demonstrant. Itaque in rheumatismo, si ad corpus praeter naturam calefactum frigus adspirat, aut in calore lecti aut ignis, ille status incidit. Eadem in angina et peripneumonia frigoris et caloris inaequalitas hos morbos creat.

QUID inter FEBRES et PHLEGMASIAS INTERSIT.

A febribus justis phlegmasiae hoc differunt, quod, cum illarum irritatio ab aucta cerebri actione pendeat, harum causa irritans auctae partis actioni tonove aucto incumbit. In illis aucta cerebri actio primum cor, deinde genus arteriosum toto corpore movet. In his aucta arteriolarum

actio tonusve auctus ad vicinas prius, mox in remotiores arterias serpit, ac tandem pro partis affectae vehementia in totius corporis ire potest. Est autem auctus hic arterialis tonus, de quo inter omnes scriptores constat, habitus ille phlogisticus. Itaque febres in vi nervosa, in insita phlegmasiae consistunt. Prior est cerebri actio per nervos in totum corpus descendens, hosque universos commovens. Posterior vis contractilis musculis insita est, quae sine nervosa aliquamdiu permanere, motus in parte aliqua ciere, et ab hac ad vicinas remotioresque transmittere, potest. Cujus quidem utriusque naturam fusius in Hallero, accuratius et clarius in Culleni institutis videre est. Cum igitur causae esse possint, quibus vis nervosa ad musculum aliquem concitetur, ita et vis insita ad hujus originem, cerebrum, ob quasdam causas insurgere potest. Itaque sanguinis abundantia, quae plenos habitus facit, tonum arteriarum augendo et robur et firmitatem dando, periculum inflammationis infert. Quo fit ut valentes robore phlegmasiis, debiles et resoluti minime, periclitentur. Porro rigefacit et totum corpus et partem solummodo frigus, quod diuturnius aut majus solito,

tam pro tonico, quam pro stimulo, agit. Alia causa, sed minus rheumatismi, stimuli recte agentes sunt, quorum utique actio anceps in vi nervosa consistere videtur. Item tonica ad eundem, de quo sermo est, creandum habitum pertinent.

Sed praeter harum causarum actionem sic explicatam, habitum phlogisticum revera subesse arteriarum percussuum robur et harum tensio ostendit. Neque aliter mihi notabilis arteriarum in phlegmasiis plerisque durities explicabilis est, quam per auctam fibrarum musculosarum tensionem; qua hae sanguinem arcte complectentes, solitam distensionem ac proinde mollitiem prohibent.

Porro ejusdem habitus phlogistici, eandem hanc naturam esse ipsa curatio demonstrat. Phlegmasias enim, sanguinis detractio non tam copiam quam tensionem arterialem minuendo et relaxando, tollit. Qua ratione, scilicet, exquisitae arteriarum tensionis sic solutione, humorum, per vim derivationis, retrogressio Halleriana, explicanda solum videtur. Unde non tam in humorum abundantia, quam in tono aut vi insita arteriarum auc-

tis, habitum phlogisticum constare manifestum est: si quidem remedia non tam copiae humorum quam tensioni firmorum demendae accommodantur. Cujus tensionis five parte magis contentae, five ad alias extentae haec sola explicatio est. Ergo si digiti manus, sub ungue punctura, ad humerum, atque etiam cervicem, suum effectum summisit; si alterius pulmonis, quod Morgagnius vidit, inflammatio, phrenitida ejusdem lateris fecit; denique si exanthemata alterum corporis a calce ad caput latus, quod Cullenus observavit affecerunt; ea res non a humoribus copia impredientibus, sed a vi insita, five contractili fibrarum, omnino pendet. Neque Morgagnii, phrenitidis localis ab inflammato pulmone ortae, ratio audienda est, causam in pulmone venam ejus lateris subclavianam premente collocantis. Nam id per pervios nervorum usus factum, et inflammationem ita, ut dictum est, transmissam, verisimilius est.

Est igitur, ut dictum est, hic habitus phlogisticus, in vi insita consistens, magnum discrimen, quo a febribus quae a vi nervosa pendent phlegmasiae distinguuntur. Aliud autem discrimen dant de-

bilitas et contagio; quarum debilitas semper febre, raro phlegmasiam, facit; contagio, quae plerisque febribus, nulli phlegmasiae, nisi casu, subest, ac ne casu quidem, nisi ubi symptomatrica est, diversas ab inflammationis natura notas trahit.

Quae quidem dicta cum aliis phlegmasiis, ut ophthalmiam, arthritidem, eaque genera quae pyrexiam typhodem habent, nempe cynanchen, gastritida et enteritida, quibus omnibus propria quaedam subsunt, omittam, ita rheumatismo communia sunt, ut ad eum explanandum quam maxime pertineant. Quapropter minus longus erit ipsius

RHEUMATISMI PROPRIUS SERMO.

Rheumatismus, ut Cullenianis verbis utar, est “ Morbus ab externa, et plerumque evidente, causa; pyrexia; dolor circa articulos, musculorum tractum sequens, genua et reliquos majores, potius quam pedum vel manuum articulos, infestans.”

HISTORIA.

Post lassitudinem, capitis dolor, cum horrore, quem deinde circa praecordia aestus, fitis, cibi

fastidium, anxietas, pulsusque celeres, pleni et duri, accipiunt; die secundo vel tertio jam exacto, dolores circa articulos, de quibus dictum est, succedunt; et per omnes saepe ut coxas, lumbos, cervicem, cubitum, talos, aut digitos, oberrant. Iidem, cum pyrexia vesperae exasperari soliti, infomnem noctem trahunt. Rubedo et tumor rara sunt. Eadem pars ultra paucos dies raro dolore perstat. Modo fudor parcus et viscidus sine levamine est, modo uberrimus, constans, omnia levat. Pyrexia incerta, modo vehementior diuturniorque, modo levior et brevior, est; plerumque paucis diebus desinens, nunquam decimum excedens. Dolores multo diutius supersunt. Alvus pertinaciter adstringitur. Urina in graviore pyrexia parca rubescit, et sine sedimento est, vel in magno dolore tenuis pallefcit. Eadem, sudore liberius diffluente, copiosa et turbida crassum aliquid ad imum vas dejectura, effertur. Sanguis pellicula, flava, crassa et tenaci cooperitur.

POTESTAS NOCENS,

FRIGUS EST.

SEMINIUM,

HABITUS PHLOGISTICUS.

Sic definitus morbus ab aliis omnibus praeter arthritida facile discernitur. Ab hac vero cum et antiquitus pro eodem morbo uterque habitus sit, et nunc quoque alter cum altero saepe confundatur, illum distinguere imprimis erit commodum. Quod quo clarius fiat, haecce Cullenii arthritidis definitio caeteris omnibus opponatur.

Arthritis est “ Morbus sine causa externa evidente, sed praecedente plerumque ventriculi affectione insolita; pyrexia; dolor ad articulum, et plerumque pedis pollicis, certe pedum et manuum juncturis, potissimum infestus; per intervalla revertens, et saepe cum ventriculi et internarum partium affectionibus alternans.”

Ut incipiamus igitur ab iis, quae in prima definitionum fronte hinc inde apparent, rheumatismum “ externa et plerumque evidens noxa” facit; qualis est subitus post frigus calor; id quod cum alia, tum morbus vernis diebus toties incidens, ostendit; quaeque magis, ut omnia evincunt, est subitum post calorem frigus. Contra ca-

lor nunquam, raro frigus ab initio arthritidem facit, licet factam hoc semper irritat, calor semper juvat. Discrepant etiam causae internae, nam rheumatismo corpora sanguinea, robusta, firmiora et juniora prae caeteris periclitantur. Neque foeminae quidem, quibus hae conditiones conveniunt, excipiuntur: cum e contrario pleni, crassi, et phlegmatico-sanguinei homines atque aetate provectiores magis arthritidi, mulieres minus, neque unquam fere ante menstruorum aetatem exactam, opportuni sunt. Neque pauca tamen utrinque exempla, excipi dissimulandum est; nam et juniores, immo impuberes, et perquam sanguinei arthritide, aetate provecti, et non sanguinei rheumatismo aliquando impliciti cernuntur. Porro in hoc, tam ventriculus, quam partes omnes interiores, liberae sunt; illa, “praeunte plerumque ventriculi affectione,” ingruere, et cum ejusdem deinde, et aliarum partium internarum affectibus alternare, saepe solet. Neque non externa utriusque sedes diversa fere est, “rheumatismo articulos circumfidente majores tantum, et humeros, cubita et genua, potius quam minores, ut manuum pedumve articulos affectante, et musculorum tractum se-

quente;" arthritide ipsum articulum et plerumque pedis pollicis, premente, certe pedum manuumve articulos, ad alios raro de-errante. Denique vagabundus rheumatismus est, ex aliis in alia loca ita per totum corpus transire fuetus, ut prius petitam sedem, occupatis novis, non penitus relinquat; cum e contrario fixa magis arthritidis, una fere, vel altera parte gaudens, raro plures affectat, aut si aliò, quod saepe fit, decedit, eundem in altero membro articulum, quem ante, fere adorat. Postremo, si, his omnibus perspectis, morborum non satis discrimina, in quibusdam casibus obscurioribus, constabunt, ad ea declaranda, utro forte morborum homo ante laboraverit, cognitio pertinebit.

Distinguitur ab omnibus aliis phlegmasiis nunquam suppurando.

JUDICIUM EVENTUS.

Rheumatismus acutus, ut supra ostensum est, vix unquam in interiora, quod solum mortem inferre periclitatur, vertitur, ideoque vix unquam perniciosi est.

Qui si quando eo vertitur, eam rem, et periculum inde imminens, partis laborantis propria quaedam, ut delirium, soporve, si cerebrum ejusve membranae; citae suffocationis periculum, si pulmones; dolores faevi, dein gangraena, si intestina laborant; item anxietas, pulsus exigui, inaequales et tremantes, et similia indicabunt.

Porro in rheumatismum longum, seu sine pyrexia, aut paralyfin diuturniorem et vehementiorem praecipue si uni alicui parti praeter solitum dolor magis adhaeret, aliquando morbus mutatur. Quam tamen in mutationem, debiles quam robusti, ideoque senes quam juvenes, proniores sunt.

Interdum et artus duritiem, ideoque rigorem et immobilitatem morbus post se relinquit.

Gangraena perquam rarus, neque naturalis, ut ita dicam, hujus morbi exitus est.

Idem nunquam purus suppuratur.

Quod autem ad rationem qua definit attinet,

resolvitur plerumque, et saepe sine judicatione manifesta. Quae interdum tamen, largis toto corpore sudoribus, aut urinae densae multo, peragitur. Estque ubi pedum ulcera incidentia levamini fuerunt.

Postremo rarissimum est, et a rheumatismi, ut mihi videtur, natura alienum, vel tumores lymphaticos fieri, vel his disruptis serum effluens morbi finem facere.

QUAEDAM de RHEUMATISMI NATURA et ORIGINE.

Saepe rheumatismum, humoribus rarefactis et firmis constrictis factum videmus. Itaque, ut supra expositum est, corpore inaequaliter partim calefacto, partim frigori exposito, nascitur saepe rheumatismus. Quippe enim in hoc casu in partem frigore contractam rarior calore sanguis factus irruens, eam, spasmo jam parum distensilem, distendere nititur: et sic fibris nervosis distentis suboritur protinus dolor. Estque haec hujus mali simplicissima quidem ratio. Sed tales dolores, si quando levioribus hujusmodi noxis, partem solum ad-

ficientibus, nascuntur, cito solvuntur et ad rheumatismum verum vix affurgunt.

Praeter potestatem nocentem et externam causam, principio intus in corpore, seu hujus prono in morbum habitu, opus est. Qui habitus phlogisticus, supra memoratus, est. Atque, licet omnibus phlegmasiis supra comprehensis arteriarum tensio, in quo habitus phlogisticus constat, communis sit, tamen in nulla major magisque exquisitus, quam in rheumatismo est; id quod tota mendendi ratio, universa remedia, et doloris aliunde alio mutatio, argumento sunt. De curatione in praesentia omittendum; quod ad dolorum mutationem attinet, quod ii idoneis medicamentis adhibitis in alia parte soluti, in aliam et saepe in plures simul transeunt, ejus rei ratio a causa dolorifica toti corpori communi petenda est. Verum neque hoc satis ad plenam morbi explicationem esse videtur. Nam,

Cum doloris hujus causa communis, habitus phlogisticus totius corporis sit, requiri potest, cur in nonnullis febribus, praecipue synocha, quibus

idem habitus subest, non etiam et varii dolent artus? Ad quod nihil mihi aliud respondere succurrit, nisi ut existimem sanguinis impetum non in omnia pariter, sed in quaedam loca prae ceteris, ideoque inter alia in varios artus fieri. De qua re, quo accuratius inquiratur, fusius paulo de sede et natura hujus phlegmasiae, differendum est.

Rheumatismus in membranis apaneuroseum musculofarum, in ipsis musculis, sed maxime in tendinibus, sedet; id quod "dolor circa articulos, musculorum tractum sequens," et alia etiam ostendunt. Verum cum semper inter dolorem, qui morbi signum est, et ipsum morbum aliquid intersit, et saepe alibi morbus, dolor alibi, reperitur; ita in praesentia de hac ipsa re ambigitur, quis e locis modo memoratis potissimum laboret.

Loca circa articulos non ipsa laborare, cum in aliis morbis dolor per membranam ad hujus finem procurrens atque hic solum sentitus, tum vis electrica, simili itinere per membranas micans, et in caecis articulorum finibus convellens, verisimile reddunt.

Quod autem rheumatismus vix in ulla viscerum vertatur, neque enim e sexcenis temporibus semel eo vertitur, semperque fere alio articulo cecidens alium petat, id aut fit, quia frigus, praecipua ejus occasio propter vasorum exteriorum cum vicinitate tenuitatem, ea praecipue, ut opportuna magis adficit; aut ego ignoro causam.

Postremo ut musculorum membranas et tendines infestat cur non ligamentorum, quorum motui non aliter, quam quem ad finem vitetur dolor, officitur, membranas quoque occupet, difficile dictu est.

Haec, ut relatum est, phlegmasia in inflammationem sine pyrexia, seu rheumatismum longum aliquando in paralyfin, definit. Quorum ubi prior fit, morbus simplex est, quem humorum rarefactio, firmorum contractio, jam arteriarum tensione natura aut arte soluta, continent: ubi posterior, doloris magnitudo et diuturnitas in causa esse videntur; id quod idem affectus immanem colicae Pictonum dolorem vel terminans, vel cum eo alternans, illustrat. Quare autem dolor atrox

pro cerebrum fedante agat, et hujus motus extinguat, non audeo dicere.

Cum scorbuto etiam conjungitur vel id subsequitur rheumatismus. Qui utique nobis omitendus videtur, quia non phlegmasia de qua hic agitur, est, ac vix longus rheumatismus; siquidem suum remedium, sanguinis detractio, nocet, et propria scorbuto auxilia solum juvant.

Idem hic morbus, nota aliis omnibus phlegmasiis communi, sive manifesta, sive e conspectu sita, tumore plerumque caret; cum nervorum tamen distentiones, simillimum huic multis rebus malum, et similem curationem poscens, memorabiliter intumescant. His pyrexia deest, quia totum corpus plenum non est, et pars tantummodo inflammatur. Cujus sic inflammatae partis tumor eo fit, quod, reliquarum inflammationum more, vasis humor exit, qui postmodo resorbendus fit.

An rheumatismo tumor deest, quia in vaga inflammatione dum haec de locis in loca crebro migrat, temporis, quo humores ad tumefaciendam,

vasis elabantur, fatis non permittitur? eoque magis, quod eadem vasa, quae hic inflammantur, in distentione quoque nervorum inflammata, tumorem faciendo effudisse humores videntur.

C U R A T I O.

Curatio ad tria medendi consilia redit; primum est, habitum phlogisticum totius corporis tollere; secundum, inflammationem ubicunque dolor eam commonstravit solvere; tertium, phlegmasiae superstitem dolorem excitatis vasis sublevare.

Primo et secundo consiliis respondent varia antiphlogistica, e quibus, cum adversus alias plerumque, tum ante omnia adversus hanc phlegmasiam sanguinis detractio valet. Cum autem maxima vis morbi in pleno et phlogistico habitu, seu corporis statu ad inflammationem vicino, consistere dictus sit, ideo sanguis e magna vena detractus, quam e parvis vasis partis, multo est utilior. Copia detrahenda pyrexiae magnitudine metienda est, major, si ea vehementior, minor, si levior erit. Neque a scalpello parcendum, etiam si habitus

phlogistici notae minus manifestae videantur; si-
quidem sic quoque is fatis magnus subesse solet.
Incipiendumque a vicenarum unciarum in adul-
to et valido homine detractio est; quae si mi-
nus ad sententiam responderit, dimidium aut am-
plius iterum demendum, et sic ad quadragenas vel
quinguagenas, prout vires ferant, pergendum vi-
detur. Verum, quoties hic morbus intermitten-
tis, vel potius remittentis, naturae est, sanguinis
detractio abstinere, et cortici Peruviano cura-
tionem credere oportet.

Ad dolores partium levandos, et inflammatio-
nem extinguendam, ad hirudines aut cucurbitu-
las fugere proximum est. Quae, praeterquam
quod dolorem levant, irritationem minuendo, ad
commune corporis malum componendum, per-
tinent.

Sanguinis detractio post pyrexiam illâ jam
sublevatam proximus utilitate sudor, rite motus
est. In quo utique movendo stimulantioribus e-
meticis, qualia alkalina, volatilia et similia sunt, ne
ea sanguinem citando malum, adversus quod pa-

rentur, augeant, abstinendum. Et, dummodo sanguinis impetus intra modum contineatur, ne is in interiora ruens ibi saeva mala accendat, non est timendum. Nam, ut dictum ante est, hic morbus in exterioribus membranis sedens, in interiora corporis descendere minime periclitatur. Quod si sanguinis jam praecepta detractioe non ita pyrexia decreverit, quin per emeticorum vim haec irritari videatur, a lecto homo denuo tollatur et sanguis detrahatur. Quam rationem Clericus, praeclarus nuper medicus Edinensis, quam maxime ad salutem esse, curationibus plurimis comperit, et frequentioribus sanguinis detractioibus antetulit. Is post singulas sanguinis aut binas detractioes hoc remedio cum summo fructu uti consuevit. Cui rei medicina accommodatissima pulvis Doverianus est repertus. Nam ad sedantem opii et cutis foramina aperientem virtutem esse quendam, et tonicam vitandam, id optime cum emeticis conjungitur. Neque in hoc morbo tartarum emeticum ulli medicamento cedit. Cujus exiguum aliquid ita dandum est, ut assidua nausea fervetur; hujus enim effectus ad summi corporis foramina aperienda, aperta servanda et eo

sanguinem percitandum valentissimum ante omnia est: neque ad eam movendam servandamque tartaro emetico validius quicquam reperitur. Tempus sudandi breve nihil plerumque juvat, longius necessarium. Ergo si post horas viginti quatuor percussus arteriarum molliores et tardiores fient, si dolor remittet, ad viginti et quatuor horas sudorem continuari cum spe bona licebit. Porro veste lanea stragula, quam linea, homo ad sudorem absorbendum potius tegatur. Et quam diutissime in lecto, vitandi frigoris causa, contineatur. Denique, cum adeo sudori nausea necessaria sit, quo certius ea et diutius fervetur potui, ante coeptum jam calorem ne indulgeatur. Postremo interdiu quam noctu, a vigilante quam dormiente homine, rectius sudatur; nam sic diligentius homo curari potest, et in somno quam vigilia cordis minor vis est.

Anceps magis remedium balneum est, quod relaxando tamen aliquando usui est. Verum quicquid potest initio dum spasmus manet eo abstinendum est; periculum enim est, ne, spasmus permanente, sanguis, eo rarior factus, ad morbum etiam addat; rectius, inclinante jam mor-

bo et spafmo foluto, in auxilium vocandum. Cujus remedii tota virtus in calore cum humore pofita eft, ut non rebus, ei five natura five arte permixtis, opus fit. Thermae, adeo multis celebratae, nihil hac permixtione, et fola exercitatione et aliis rebus quas illarum forte ufus postulat, opitulantur.

Veficatoria, quae ad dolorem, parti alicui diutius infidentem, componendum, multum poffunt, adverfus vagos, ut hujus morbi, dolores non multum auxilio funt; aut fi funt, tamen fequi hos adfectus, et totidem locis, in quot dolor tranfeat, veficatoria imponere, pro doloris medicina, ipfum dolori foret. Ergo folummodo post folutum inflammationis habitum, aut in longo rheumatismo et ubi nullus adparet tumor, qui non femper deeft, imponenda illa videntur.

Ad antiphlogiftica porro pertinet victus diluens et refrigerans. Ergo acris omnis ftimulanfve cibi aut potionis materia fugiatur; ea quae et alente et diluente natura fit quaeratur. Cujus generis ferum lactis a Sydenhamo dari folitum, maxime ad fententiam refpondet: quippe quod di-

gerendi organa minime exerceat, blandissimos humores pariat, et ad diluendum quoque pertineat.

Quod si eodem consilio victui aquoso insistendum erit, aqua calere debet. Praeterque tenuem victum, refrigerantia requiruntur, quorum in numero acida sunt. Neque dubito, quin nitrum, secretiones promovendo, corpus refrigerando, et sedando, summum usum praestet. Neque, praeter antiphlogistica purgantia, ullum usurpetur, siquidem propter dolorem et irritationem crebrius alvum deijciendi, plus saepe mali, quam boni, purgatio adfert. Video Hoffmannum et reliquos eo tempore Germanos magnam alvum purgantium farraginem commendare. Sed nostro satis consilio leniora et simpliciora, quale sal Glauberianus est, simul diluentibus et refrigerantibus supra dictis adhibitis, respondent. Neque quicquam adversus plenum et phlogisticum habitum, modo omnis irritatio vitetur, est validius.

CURATIO RHEUMATISMI LONGI.

Supra dictum est, rheumatismum acutum in paralyfin, aut longum, saepe transire. Idem cum

syphilide, arthritide et scorbuto etiam permisce-
tur. Paralytici rheumatismi, ut minus ad propo-
situm nostrum pertinentem, curationem praeter-
mitto. Neque de aliis amplius dicendum videtur,
quam dolorem in iis non pro rheumatico haberi,
sed ad eorum morborum, quorum est, naturam
referri, et pro ratione tractari oportere. Solus igi-
tur Rheumatismus longus est, cujus, ut acuti na-
turam aliqua ex parte retinentis, curatio ad nos
pro rata parte attinet.

Ante omnia igitur quam diligentissime paraly-
sin inter et hunc morbum dignoscendum est. An
semper acutum rheumatismum longus excipiat
difficile dictu est; nisi quod semper mihi aliqua ex
parte id fieri verisimile est: cum vero saepe fri-
gus artuum et sudandi difficultas longo rheuma-
tismo subsit, ea res in artuum atonia positum, et
cum, ab acuto magna ex parte diversum esse o-
stendit. Longe autem rheumatismus atoniam gignere,
partem ultra modum distendenda videtur;
eoque magis, quod nervorum distentio, quae si-
militer nocere videtur, eandem atoniam gignit.
Eadem haec atonia, partis vasa contrahendo, aut

contractioni occasionem dando, dolores creare potest. Quo fit, ut calefacto five veste, lecti stragula, five aliis causis, corpore, sanguis in vasa impulsus dolorem excitare possit. Quin et ante ventosam aut pluviosam tempestatem rarefactus sanguis eundem praestabit effectum. Quae morbi huius explicatio novissimum nostrum medendi consilium confirmat.

TERTIUM MEDENDI CONSILIUM.

Ad vasa partis dolentis excitanda partim calore, partim stimulante quasi vi, opus est. Itaque pannus laneus parti circumdatus, cutem leviter adfricando, huius sic foramina aperiendo, atque etiam inferius positis vasis lenem et constantem stimulum accommodando, votum medici explebit.

Quin et balneum, cutem abluendo et detergendo, et gratum per hanc dispersis nervorum finibus sensum et stimulum praebendo, item summum corporis relaxando, rheumatismo longo utile, ob hanc causam et rationis similitudinem, ad arthritidis curationem transductum est.

magis quam praesente vi proficit, ita igitur in ejus usu perseverandum est.

Vesicatoria in femore adversus dolorem illic sedentem, opem suam conferant; eaque maxime, vasa partis excitando, et sanguinis, ibi abundantioris, copiam minuendo, valere videntur.

Quem eundem usum fonticuli fere praestant.

Verum ante omnia, cum jam vires ferre poterunt, frigida lavatio vasa omnia excitabit, et calorem, jam ante multum imminutum, reducat, lenique ac perquam grato tepore, cerebro et nervis universis excitatis, omnia fovebit.

Postremo, ad perspirationem ciendam, et citam toto summo corpore fervendam, item sanguinis in artus omnes impetum aequaliter dirigendum, exercitatione nihil accommodatius est. Quae viribus accommodanda est, ideoque generis delectus habendus. Primo igitur quoque tempore musculi minus, corpus magis moveatur. Itaque vehi equo, ambulationi, ut minus defatigans, praeposandum est.